

DOPRINOS OTORINOLARINGOLOGA PROF. DR. SC. RANKA MLADINE BUDUĆEMU STALNOM POSTAVU HRVATSKOG MUZEJA MEDICINE I FARMACIJE HAZU

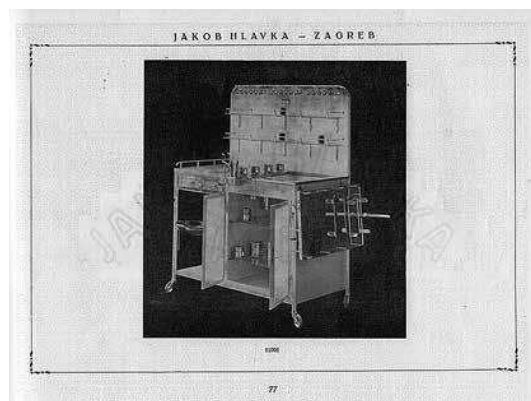
TOMISLAV SLAVIĆ □ Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU, Zagreb

sl.1. Naslovnica kataloga proizvoda Tvornice medicinskih instrumenata *Jakob Hlavka* iz 1926.

sl.2. Fotografija otorinolarinološkog radnog stola iz kataloga tvornice *Jakob Hlavka*

sl.3. Otorinolarinološki radni stol u ambulanti Klinike za uho, grlo i nos u Zagrebu, fotografija iz albuma prof. dr. Ante Šercera
Foto Donegani, 1941.

Hrvatski muzej medicine i farmacije osnovan je kao jedinica u sastavu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) 2014. rješenjem Ministarstva kulture RH, a počeo je raditi u ožujku 2015. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Muzeju je ustupila svoj prostor u prizemlju dvorišne zgrade u Gundulićevoj 24, koji se prostire na 350 m². Taj prostor zahtijeva temeljitu rekonstrukciju i adaptaciju prema suvremenim propozicijama i standardima propisanim za muzeje. Inicijalni fundus Muzeja čini Zbirka za povijest medicine i farmacije koja je već dulje od 50 godina pohranjena u Odsjeku za povijest medicinskih znanosti HAZU, jedinstvenoj instituciji na području Hrvatske čiji je cilj profesionalno istraživanje medicinske baštine. Hrvatski muzej medicine i farmacije po građi koju posjeduje i namjerava prezentirati jedinstven je u Hrvatskoj, a izložci koje posjeduje predstavljaju povijesni razvoj medicine i farmacije na tlu Hrvatske.

Ujedno je i prvi prirodnoznanstveni muzej utemeljen unutar Akademije. Za uspješan rad Muzeja osobito je važna kontinuirana suradnja s Odsjekom za povijest medicinskih znanosti te s donatorima i suradnicima u raznim medicinskim i farmaceutskim ustanovama, društvima i tvrtkama.

Stručni tim u sastavu prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić; Želimir Laszlo, konzervator savjetnik i Silvija Brkić Midžić, upraviteljica Muzeja, izradio je muzeološku koncepciju koja je prihvaćena 2. veljače 2017. na sjednici Hrvatskoga muzejskog vijeća pri Ministarstvu kulture RH. Arhitektonski projekt rekonstrukcije, obnove i adaptacije prostora za Muzej izradila je tijekom 2017. Radionica arhitekture pod vodstvom arhitekta Gorana Rake, zahvaljujući financijskoj potpori Grada Zagreba. Do danas su ostvareni zamjetni rezultati u zaštiti građe te u njezinoj inventarizaciji i registraciji. Provođe se i izložbene, publicističke i marketinške aktivnosti radi informiranja javnosti te prikupljanja muzejske građe i sredstava za Muzej.

Stalnim muzejskim postavom interpretirat će se sažeti pregled povijesti hrvatske medicine i farmacije, uz naglašavanje pojedinih tema, osoba i predmeta. Usto, postav će sadržavati još četiri zasebne cjeline: prostoriju za izložbe o našim istaknutim liječnicima i farmaceutima (te će se izložbe mijenjati svakih šest mjeseci ili svake godine); prostoriju u kojoj će biti izložena rekonstrukcija *oficine* s kraja 19. st. s ljekarničkim predmetima i opremom te prostoriju koja će prikazivati odabrane specijalističke grane medicine i njihove prostore, a mijenjat će se svakih nekoliko godina.

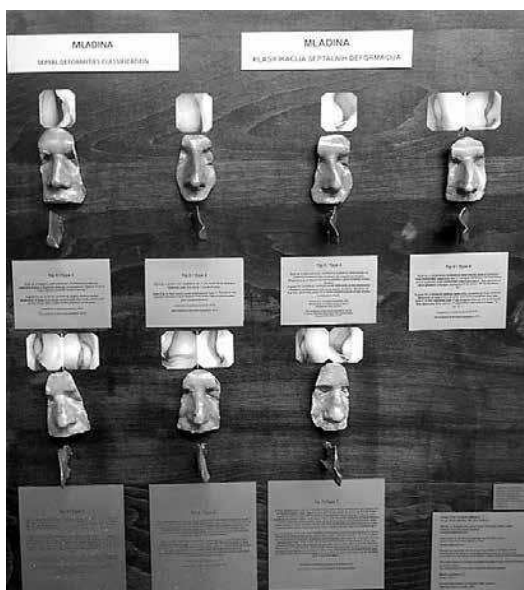

Planirano je i postavljanje otvorene čuvaonice koja će za posjetitelje funkcionirati kao istraživačka soba. Predmeti u njoj također će se povremeno mijenjati.

Stalni postav zauzimat će oko 230 m². Tematskim izložbama bit će prikazane one dionice razvoja medicine i farmacije koje zbog skućenosti prostora neće moći biti detaljnije prezentirane u sklopu stalnog postava, ali i druge aktualne teme. Prema odobrenoj muzeološkoj koncepciji u izmjenjivom će dijelu stalnog postava, kao prva u nizu grana medicine, biti predstavljena otorinolaringologija. U tom kontekstu važan je doprinos stručnog suradnika i donatora Muzeja prof. dr. sc. Ranka Mladine.

Na poticaj prof. dr. sc. Željka Poljaka, a uz potrebnu suglasnost aktualnog predstojnika ORL klinike KBC Zagreb, te posebice svesrdnim zalaganjem prof. dr. sc. Ranka Mladine, Muzej je u 2016. preuzeo velik dio postava kao i popratnu dokumentaciju tzv. Muzeja Otorinolaringološke klinike KBC-a, desetljećima smještena u zgradi na Šalati gdje su nekada radile tri velike klinike: ORL, dermatološka i pedijatrijska. Među ostalim, u fundus Muzeja uključen je radni stol za otorinolaringologa. Projektirao ga je prof. dr. Ante Šercer, profesor Medicinskog fakulteta u Zagrebu te utemeljitelj tzv. Muzeja ORL klinike u razdoblju od 1926. do 1945. Stol je izrađen u prvoj hrvatskoj tvornici medicinskih instrumenata *Jakob Hlavka*, osnovanoj u Zagrebu 1896., i uvršten je u katalog proizvoda te tvrtke iz 1926. Tvornica je proizvodila kirurške instrumente, metalnu opremu za bolnice, ordinacije i ambulante te ortopedske proteze i zavojni materijal.

Radni stol izrađen je na način da se u njemu i na njemu može smjestiti sve što je otorinolaringologu u praksi potrebno, ali tako da to radno mjesto zapremi što manje

prostora i da sve potrepštine budu nadohvat liječniku. Nalazio se u ambulanti Klinike za uho, grlo i nos na Šalati, a među ostalima, njime se u svom radu koristio suradnik i prijatelj Muzeja prof. dr. sc. Ranko Mladina (Split, 1949.), specialist otorinolaringolog, izvanredni profesor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prof. Mladina utemeljitelj je funkcijske endoskopske sinusne kirurgije u Hrvatskoj. Do umirovljenja 2014. bio je pročelnik Zavoda za rinosinusologiju KBC-a Zagreb i voditelj Referentnog centra za rinosinusologiju i endoskopsku sinusnu kirurgiju Ministarstva zdravlja RH. Autor je međunarodne klasifikacije deformacija nosnoga septuma (1987.). Opisao je dva sindroma u rinologiji te klinički entitet *rhinitis arachnoidalis*. Osnivač je i dugogodišnji direktor Croatian International Rhinosurgical Advanced School (CIRAS). Objavio je 152 stručno-znanstvena rada (51 u *Current Contentsu*), sedam

sl.4. Prof. dr. sc. Ranko Mladina s eksponatom iz ORL zbirke u prostoru Šercerova "Muzeja" na Šalati
Snimila: Silvija Brkić Midžić

sl.5. Pano s međunarodnom klasifikacijom deformacija nosnoga septuma prof. dr. sc. Ranka Mladine

sl.6. Otorinolaringološki radni stol prije restauriranja
Snimio: Ranko Mladina

sl.7. Otorinolaringološki radni stol nakon restauriranja
Snimio: Ranko Mladina

sl.8. Detalj otorinolaringološkoga radnog stola prije restauriranja
Snimio: Ranko Mladina

sl.9. Detalj otorinolaringološkoga radnog stola nakon restauriranja
Snimio: Tomislav Slavić

sl.10. Prostorni prikaz stalnog postava Hrvatskog muzeja medicine i farmacije iz idejnoga arhitektonskog rješenja Radionice arhitekture.

stručnih knjiga te tri zbirke poezije i član je Hrvatskog društva skladatelja. Od 2003. redoviti je član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske.

Nakon dogovora o preuzimanju dijela eksponata iz nekadašnjega Muzeja ORL klinike koji je do tada brižno čuvao, prof. Mladina temeljito je restaurirao otorinolaringološki radni stol za izlaganje u Muzeju, nesebično darujući svoje stručno znanje, sredstva i vrijeme.

Osim te stručne usluge, prof. Mladina je restaurirao i velike gipsane modele grkljana i bočne nosne stijenke, oštećene tijekom vremena, te darovao Muzeju pano s prezentacijom međunarodne klasifikacije deformacija nosnog septuma – i u znanstvenome i u izvedbenom smislu vlastito autorsko djelo. Izložbeni pano izrađen je 1987. te je služio kao pomoćno nastavno sredstvo. Sastoji se od drvene ploče pričvršćene na metalne nosače na koju su aplicirane pločice s otisnutim tekstovima (hrvatskim i engleskim) kao tumač za endoskopske fotografije pojedinoga tipa deformacije, zatim pripadajućih modela vanjskoga nosa od obojenoga gipsa te pojedinih tipova deformacija nosnoga septuma izrađenih od akrilata.

Budući da uspješnost rada Muzeja u početnoj fazi priprema za otvorenje javnosti uvelike ovisi o suradnji sa stručnom i znanstvenom zajednicom koja na različite načine podržava muzejsku djelatnost, prof. dr. sc. Ranko Mladina svojim je doprinosom Hrvatskome muzeju medicine i farmacije HAZU uzor dobre prakse stručnjaka i znanstvenika, prijatelja Muzeja.

LITERATURA

1. Fatović-Ferenčić, Stella. Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU – od zbirke do muzeja u osnivanju. *Vijesti muzealaca i konzervatora*, 2014. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo, ožujak 2015., str. 38-40.
2. Poljak, Željko. Prvi medicinski muzej u Hrvatskoj: tužaljka u riječi i slici, s nadom u sretan kraj. *Liječničke novine*, Zagreb, god. XIV, br. 141, 15. srpnja 2015., str. 62-64.
3. Jakob Hlavka – Zagreb [katalog proizvoda]. Zagreb: Jugoslovenska štampa d. d., 1926. (Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU, inv. br. HMMF-803).

THE CONTRIBUTION OF THE OTORHINOLARYNGOLOGIST PROFESSOR RANKO MLADINA FOR THE FUTURE PERMANENT DISPLAY OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS CROATIAN MUSEUM OF MEDICINE AND PHARMACY

According to the approved museological conception of the Croatian Museum of Medicine and Pharmacy of the Croatian Academy of Sciences and Arts, in the variable part of the permanent display, Otorhinolaryngology will be presented as the first in a series of focuses on the branches of medicine. In this context, the contribution of the professional associate and donor to the Museum, Dr Ranko Mladina, an ENT specialist, is of great importance. After taking over for the Museum the ENT Collection of the Medical Faculty, which he had previously carefully looked after, Professor Mladina thoroughly restored the Otorhinolaryngological desk for exhibition in the permanent display, unselfishly lending his professional knowledge, means and time. As well as these professional services, Professor Mladina also gave to the Museum his own authorial work in a scientific and performative sense: a panel with the presentation of the international classification of deformations of the nasal septum.